

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaohjelma vuodelle 2024

Ympäristölautakunta 16.1.2024

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Julkaisun nimi: Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaohjelma vuodelle 2024

Kuvat: Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristövalvonta

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula

www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Ympäristönsuojelulain säännöllinen valvonta	5
	2.1 Valvottavat kohteet.....	5
	2.2 Suunnitellut määräaikaistarkastukset.....	5
	2.3 Vuosiraportit ja tarkkailutulokset.....	6
3	Maa-aineslain säännöllinen valvonta	7
	3.1 Maa-ainesten ottoalueet	7
	3.2 Suunnitellut määräaikaistarkastukset.....	7
	3.3 Vuosiraportit ja tarkkailutulokset.....	7
4	Jätelain säännöllinen valvonta	9
	4.1 Jätelain säännöllisen valvonnan kohteet	9
	4.2 Rekisteröitävän jätteen keräystoiminnan valvonta	9
	4.3 Muu jätelain mukainen säännöllinen valvonta	9
5	Muu valvonta	11
	5.1 Vesilain valvonta	11
	5.2 Vesihuoltolain valvonta.....	11
	5.3 Muut ympäristövalvonnalle kuuluvat valvontatehtävät.....	11
	5.4 Valvontayhteistyö.....	11
6	Valvonnan toteutumisen arviointi	12
	Liitteet	14
	Liite 1. Suunnitelmallisen valvonnan kohteet toimialoittain 2024	14

1 Johdanto

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

Ympäristönsuojeluasetuksen (YSA, 713/2014) 30 §:ssä on säädetty tarkemmin valvontaohjelman sisällöstä. Sen mukaan valvontaohjelmassa on oltava:

- 1) suunnitelma ohjelmakaudella toteutettavista eri tyyppisten luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista;
- 2) tiedot muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä; ja
- 3) kuvaus edellisen kauden valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta.

Valvontaohjelman laatimismenettely tulee kuvata ympäristönsuojeluasetuksen 28 §:n mukaisesti valvontasuunnitelmassa. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on vahvistanut valvontasuunnitelman vuosille 2024-2026 päätöksellään 12.12.2023.

Valvontaohjelmassa on kuvattu myös vuodelle 2024 suunniteltu maa-aineslain (MAL, 555/1981) valvonta sekä jätelain (JL 646/2011) suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan toteuttaminen. Myös muu ympäristönsuojeluviranomaisen tekemä valvonta on kuvattu lyhyesti.

2 Ympäristönsuojelulain säännöllinen valvonta

2.1 Valvottavat kohteet

Ympäristövalvonnan vastuulle kuuluu 105 ympäristölupalaitoksen, 100 rekisteröitävän toiminnan ja yhden ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta. Maa-ainesten ottoa koskevien ympäristölupien valvonta tehdään osana maa-ainesvalvontaa ja tässä esitetty lupalaitosten lukumäärä ei sisällä maa-ainesten ottoon liittyviä ympäristölupia (yhteislupia).

Taulukko 1. Säännöllisen valvonnan (YSL) kohteet kunnittain vuonna 2024

	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmi-järvi	Tuusula	Yhteensä
<i>Ympäristölupalaitokset</i>	7	8	36	32	22	105
<i>Rekisteröitävä toiminta</i>	16	24	18	24	18	99
<i>Ilmoituksenvarainen toiminta</i>	0	1	0	0	0	1
<i>Yhteensä</i>	23	33	54	56	40	206

Säännöllisen valvonnan kohteita on vuoden 2023 aikana poistunut ja tullut lisää siten että kohteita on vuoden 2024 valvontaohjelmassa yksi enemmän kuin vuoden 2023 valvontaohjelmassa. Ympäristönsuojelulain säännöllinen valvonta perustuu laitoskohtaisesti tehtyyn riskinarviointiin. Riskinarvioinnin perusteella laitokset on jaoteltu neljään valvontaluokkaan. Lisäksi valvontaluokan x muodostavat laitokset, jotka tarkastetaan aina, kun toiminta on käynnissä. Riskinarvioinnin perusteet ja valvontaluokkien määrittely on kuvattu valvontasuunnitelmassa.

Liitteenä 1 on esitetty suunnitelmallisen valvonnan laitokset ja valvontaluokkien vaihteluväli toimialoittain.

2.2 Suunnitellut määräaikaistarkastukset

Valvontaohjelman mukaisesti määräaikaistarkastuksia on suunniteltu tehtäväksi ympäristönsuojelulain säännöllisen valvonnan kohteisiin 48 kpl. Liitteenä 1 on esitetty suunnitellut määräaikaistarkastukset toimialoittain.

Edellä mainittujen tarkastusten lisäksi tullaan mahdollisesti vuoden 2024 aikana tekemään myös muutama toiminnan aloittamiseen ja lopettamiseen liittyvä tarkastus. Määräaikaistarkastus tullaan tekemään myös arviolta 2 - 5 kertaluonteiseen ilmoituksenvaraiseen kohteeseen, joissa toiminta ovat kestoltaan vähintään 6 kuukauden mittainen.

Taulukko 2. Suunnitellut määräaikaistarkastukset (YSL) kunnittain vuonna 2024

	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
<i>Ympäristölupalaitokset</i>	3	6	7	3	8	27
<i>Rekisteröitävä toiminta</i>	11	2	1	3	4	21
<i>Ilmoituksenvarainen toiminta</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Yhteensä</i>	14	8	8	6	12	48

2.3 Vuosiraportit ja tarkkailutulokset

Keskeinen osa laitosten säännöllistä valvontaa on vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkastaminen. Säännölliseen maksulliseen valvontaan kuuluvat kaikki luparatkaisuissa määrättyjen tai lainsäädännössä säädettyjen raporttien ja tarkkailutulosten valvonta. Kaikissa uudemmissa luparatkaisuissa on jo tarkkailua ja raportointia koskevat määräykset. Vanhempiin luparatkaisuihin vuosiraportointivelvollisuus ja tarkkailumääräykset lisätään valvontaedellytysten parantamiseksi toiminnan muutoksen tai luvan muuttamista koskevan luparatkaisun myötä.

3 Maa-aineslain säännöllinen valvonta

3.1 Maa-ainesten ottoalueet

Maa-ainesten ottotoiminta keskittyy pääasiassa kiviainesten ottoon, joka edellyttää sekä maa-aineslain että ympäristönsuojelulain mukaisia lupia. Ympäristölupa saattaa sisältää myös muita luvanvaraisia toimintoja, kuten maankaatopaikkatoimintaa. Maa-aineslupa ja ympäristölupa käsitellään nykyisin pääasiassa yhteislupana ja toimintaa myös valvotaan yhtenä kokonaisuutena. Osalla vanhemmista ottoalueista on edelleen voimassa erilliset maa-aines- ja ympäristölupa. Valvonnan kannalta on kuitenkin luontevaa huolehtia näidenkin alueiden valvonnasta yhtenä kokonaisuutena. Tästä syystä nämä alueet on kirjattu valvontaohjelmaan yhteislupa-alueiksi.

Taulukko 3. Maa-ainesten oton valvonta kohteet vuonna 2024

	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
<i>Maa-ainesten otto (myös yhteislupa-alueet)</i>	0	0	20	7	6	33
<i>Kotitarveottoalueet</i>	0	0	10	8	10	28

Yhteislupien valvonta sisältää ympäristönsuojelulain mukaisen säännöllisen valvonnan ja maa-aineslain mukaisen valvonnan. Nämä toiminnat sijoittuvat ympäristöluvan riskipisteytyksen perusteella valvontaluokkiin 2 - 4. Luvanvaraiset maa-ainesten ottoalueet kuuluvat valvontaluokkiin 1 - 2, joten ne tarkastetaan vuosittain tai joka toinen vuosi. Lupien valvontatiheys muodostuu näistä lyhyemmän tarkastusvälin perusteella, joten toiminnat tullaan tarkastamaan vuosittain tai joka toinen vuosi. Kotitarveottoalueiden jakamista valvontaluokkiin ei vielä ole tehty, mutta niissä tarkastustiheys tulee olemaan harvempi. Vuodelle 2024 ei ole suunniteltu tarkastuksia kotitarveottoalueille. Ympäristövalvonta jatkaa vuoden 2024 aikana kotitarveottoalueiden kartoittamista ja valvontaluokittamista.

3.2 Suunnitellut määräaikaistarkastukset

Vuonna 2024 maa-ainesten ottoalueille on suunniteltu yhteensä 28 määräaikaistarkastusta. Näiden tarkastusten lisäksi tullaan tekemään aloitustarkastuksia uuden toiminnan alkaessa ja lopputarkastuksia ottotoiminnan loppuessa. Maa-aineslain mukaisesta valvonnasta laskutetaan vuosimaksut ja ympäristönsuojelulain mukaisista tarkastuksista laskutetaan taksan mukainen maksu, jos valvonta olennaisesti laajenee maa-aineslain mukaisesta tarkastuksesta.

3.3 Vuosiraportit ja tarkkailutulokset

Maa-aineslaki edellyttää vuosi-ilmoituksen tekemistä otetun maa-aineksen määrästä ja laadusta. Ilmoitus tehdään pääsääntöisesti sähköisesti Notto-tietokantaan. Ympäristöluvista ase-

tetaan yleensä erillinen vuosiraportointivelvollisuus. Tarkkailuvelvoitteita voi olla sekä maa-ainesluvassa että ympäristöluvassa. Keskeinen osa laitosten säännöllistä valvontaa on näiden vuosiyhteenvetojen ja tarkkailutulosten tarkastaminen. Maksulliseen valvontaan kuuluvat kaikki luparatkaisuissa määrättyjen tai lainsäädännössä säädettyjen raporttien ja tarkkailutulosten valvonta. Kaikissa uudemmissa luparatkaisuissa on jo tarkkailua ja raportointia koskevat määräykset. Toiminnan muutosta sekä luvan uudistamista tai muuttamista koskevissa ratkaisuissa tul- laan valvontaedellytysten parantamiseksi vuosiraportointivelvollisuus ja tarvittavat tarkkailu- määräykset lisäämään myös vanhoihin lupiin.

Maa-ainesten ottotoiminnan valvomiseksi voidaan myös teettää mittauksia ottotoiminnan ete- nemisen valvomiseksi. Mittaukset tilataan ulkopuoliselta asiantuntija taholta. Vuodelle 2024 ei ole suunniteltu tarkastusmittauksia, mutta niitä voidaan tarpeen ilmetessä suorittaa.

4 Jätelain säännöllinen valvonta

4.1 Jätelain säännöllisen valvonnan kohteet

Jätelain säännöllisen valvonnan suunnitteluvollisuus koskee rekisteröitäviä toimintoja ja jätteen kansainvälisiä siirtoja. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen suunnittelee rekisteröitävän jätteen keräystoiminnan valvonnan, johon kuuluvat jätteen keräystoimintaa tekevät yritykset ja hyötyjätepisteet. Omassa tarkastustoiminnassaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toteuttaa myös Suomen ympäristökeskuksen laatimaa kansainvälisten jätteesiirtojen valvontasuunnitelmaa. Suunnitteluvollisuuden ulkopuolelle jää jätelain säännöllisestä valvonnasta vaarallisia jätteitä tuottava toiminta, joka kuitenkin on otettu osaksi tätä ohjelmaa.

Taulukko 4. Jätelain säännöllisen valvonnan kohteet vuonna 2024

	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
<i>Keräystoiminta</i>	2	1	5	2	2	12
<i>Hyötyjätepiste</i>	49	17	8	35	66	175
<i>Toiminta, jossa syntyy vaarallisia jätteitä</i>	n. 450	n. 250	n. 250	n. 400	n. 350	n. 1700

4.2 Rekisteröitävän jätteen keräystoiminnan valvonta

Rekisteröityjä jätteen kerääjiä on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella 12. Näistä osaan liittyy myös jätteen kansainvälisten siirtojen valvontaa. Vuonna 2024 valvontatarkastuksia on suunniteltu tehtäväksi 4 kpl.

Hyötyjätepisteitä valitaan valvottavaksi kunnittain. Jos pisteitä on paljon, tehdään valvottavien kohteiden määrittäminen satunnaisotannalla. Kaikkien keräystoimijoiden samalla hyötyjätepisteellä olevat keräysastiat tarkastetaan samanaikaisesti. Hyötyjätepisteiden valvontaa tehdään joka toinen vuosi. Vuodelle 2024 ei ole suunniteltu hyötyjätepisteiden tarkastuksia.

4.3 Muu jätelain mukainen säännöllinen valvonta

Valvontaa on ollut tarpeen priorisoida siten, että jätelain säännölliseen valvontaan ei ole ollut mahdollista kohdistaa merkittäviä valvontaresurseja. Tarkastuksia tullaan tekemään valvontaprojektina sekä toimenpidepyyntöjen ja kirjallisten vireillepanojen perusteella.

Säännöllisen valvonnan kohteet eivät ole vaarallisia jätteitä tuottavan toiminnan osalta ympäristövalvonnan tiedossa. Vaarallisia jätteitä tuottavaa toimintaa on aiempina vuosina (2016-2017) tarkastettu toimialakohtaisina valvontaprojekteina. Vuosina 2020-2021 valvontaprojektit jäivät tekemättä korona-pandemian vuoksi. Vuonna 2022 jatkettiin valvontaa pääosin aiempien vuosien tarkastuksista tulleiden kohteiden osalta. Vaarallisten jätteiden valvontasuunnitelma on

toteutettu opinnäytetyönä vuonna 2023 ja se on sisällytetty tähän ohjelmaan. Vaarallisten jät-
teiden valvonta kohdennetaan riskiperusteisesti pohjavesialueilla sijaitseviin toimintoihin.
Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueen pohjavesialueiden priorisointijärjestyk-
sessä on hyödynnetty kaavoituksesta saatavia tietoja yritystoiminnan sijoittumisesta pohjavesi-
alueille. Henkilöstöresursseista riippuen vuoden 2024 aikana kartoitetaan opinnäytetyössä esi-
tettyjen pohjavesialueiden vaarallisia jätteitä tuottavia toimijoita.

5 Muu valvonta

5.1 Vesilain valvonta

Valvontaa on ollut tarpeen priorisoida siten, että vesilain kohteita tarkastetaan vuonna 2024 vain toimenpidepyyntöjen ja kirjallisten vireillepanojen perusteella.

5.2 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain mukainen valvonta tullaan tekemään vuonna 2024 kirjallisten vireillepanojen perusteella.

5.3 Muut ympäristövalvonnalle kuuluvat valvontatehtävät

Viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesienkäsittelyjärjestelmien valvonta on aloitettu vuonna 2021 Mäntsälässä, Nurmijärvellä ja Tuusulassa vedenhankinnan kannalta tärkeillä pohjavesialueilla, joilla on ollut voimassa jätevesijärjestelmien uudistamisvelvollisuus. Vuosina 2022 ja 2023 valvontaa on jatkettu Tuusulassa, Mäntsälässä ja Nurmijärvellä niin ikään vedenhankinnan kannalta tärkeillä pohjavesialueilla sekä joillakin ranta-alueilla.

Valvonnan laajuus suunnitellaan käytössä olevien resurssien puitteissa. Vuonna 2024 jatketaan vuosina 2022 ja 2023 tarkastettujen kohteiden valvontaa ja otetaan resurssien puitteissa uusia vedenhankinnan kannalta tärkeillä pohjavesialueilla tai ranta-alueilla sijaitsevia valvontakohteita.

5.4 Valvontayhteistyö

Uudenmaan ELY-keskuksen valvontavastuulla olevien laitosten tarkastuksiin osallistutaan vuonna 2024 työtilanteen sen salliessa. Kuntien ja kaupunkien siisteyskierrokselle osallistutaan tarvittaessa. Teollisuusjätevesiä koskevia yhteistarkastuksia tehdään tarvittaessa vesihuoltolaitosten kanssa ja samalla voidaan tarkastaa toimintoja laajemmaltikin. Ympäristövalvonta antaa muille viranomaisille virka-apua tarvittaessa.

6 Valvonnan toteutumisen arviointi

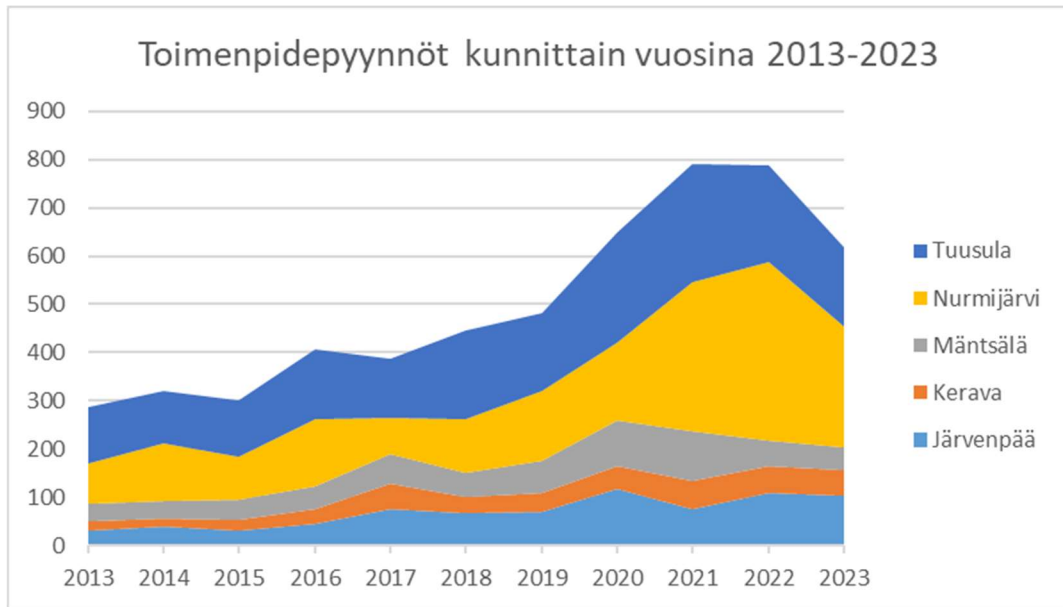
Ympäristölupalaitosten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastukset pystyttiin toteuttamaan pääosin suunnitellusti. Valvontaohjelman toteutumisaste oli 82 %. Valvontakohteet ovat pääsääntöisesti toimineet lupaehtojen mukaisesti, mutta joissakin kohteissa on tarvittu valvontatoimia toiminnan saattamiseksi asianmukaiseksi. Maa-ainesten oton valvontaa ei olla vuonna 2023 pystytty hoitamaan valvontaohjelman mukaisesti. Edelleen vuonna 2023 kalliokiviaineksen ottamisesta ja erityisesti asfalttiasemista tulleiden haittailmoitusten määrä on ollut suuri. Ilmoitusten käsittelyyn on valvontaviranomaiselta mennyt paljon aikaa. Aikaa on tarvittu myös kirjallisten vireillepanojen käsittelyyn sekä maa-ainesottoon liittyvien lausuntojen valmisteluun. Lisäksi ympäristövalvonnan työaikaa on kulunut Tuusulan kunnan ympäristönsuojelumääräysten laatimisen ja Mäntsälän kunnan ympäristönsuojelumääräysten päivittämiseen. Ympäristövalvonnan henkilöstöressurssissa vuonna 2023 olleet muutokset ovat vaikuttaneet osaltaan valvontaohjelman toteutumiseen lähinnä maa-ainesvalvonnan osalta.

Toiminnat, joissa syntyy vaarallista jätettä, kuuluvat jätelain säännöllisen valvonnan piiriin, mutta eivät ole rekisteröintivelvollisia eikä niistä ole siksi kattavaa tietoa. Rekisteröitävät jätteiden keräystoiminnat ovat pääsääntöisesti tehneet rekisteröinti-ilmoitukset ja nämä toiminnot ovat nyt hyvin tiedossa. Jätteenkeräystoiminnan tarkastuksia ja hyötyjätepistetarkastuksia on tehty suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2023 laadittiin vaarallisten jätteiden tuottajien valvontasuunnitelman opinnäytetyönä. Lisäksi jatkettiin aiempina vuosina aloitettua vaarallisten jätteiden tuottajien valvontaa. Jätelain valvontaa tehtiin pääasiassa toimenpidepyyntöjen tai vireillepanojen perusteella.

Vesilain valvonta on perustunut pääsääntöisesti kirjallisiin vireillepanoihin. ELY-keskuksen kanssa on sovittu, että vesilain mukaisesti luvanvaraisia toimintoja valvoo ELY-keskus. Vesilain lupia on kuitenkin valvottu osana ympäristö- ja maa-aineslupien valvontaa kohteissa, joilla on myös vesilain mukainen lupa.

ELY-keskuksen valvomien lupalaitosten tarkastuksiin on osallistuttu työtilanteen salliessa.

Valvonnan voimavaroja on edelleen vuonna 2023 jouduttu kohdentamaan erittäin paljon toimenpidepyyntöjen käsittelyyn. Toimenpidepyyntöjen määrä on pysynyt edelleen suurena. Vuonna 2023 kirjattiin toimenpidepyyntöjä 619 kappaletta (tilanne 22.12.2023). Toimenpidepyyntöjen määrä on Nurmijärven osalta laskenut vuodesta 2022.

Kuva 1. Toimenpidepyyntöjen määrän kehittyminen vuodesta 2013 vuoteen 2022 (tilanne 22.12.2023).

Liitteet

Liite 1. Suunnitelmallisen valvonnan kohteet toimialoittain 2024

Ympäristölupalaitokset ja rekisteröity toiminta	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä	Valvontaluokat	Määräaikais- tarkastukset
Metalliteollisuus	1	0	0	0	2	3	3	2
Energian tuotanto								
luvanvaraiset	0	0	0	0	1	1	4	1
rekisteröitävät	1	13	4	3	4	25	4	2
Jakeluaset ja polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely								
luvanvaraiset	1	0	0	1	1	3	1-4	1
rekisteröitävät	10	9	9	19	11	58	3-4	11
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	0	2	7	1	2	12	2-4	6
Mineraalituotteiden valmistus	2	0	3	5	4	14	2-4	6
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	0	0	0	0	0	0	4	0
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	1	3	0	1	0	5	4	3
Eläinsuojat tai kalankasvatus	0	0	10	5	1	16	2-4	3
Liikenne	0	0	3	3	0	6	4	2
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	1	1	9	12	8	31	2-4	7
Muu toiminta	0	1	2	1	1	5	3-4	0
YSL 27 §:n mukaiset kohteet	1	1	2	2	1	7	3-4	1
Asfalttiasema	0	0	4	1	2	7	3-4	3
Betoniasema	1	0	0	0	1	2	3	2
Orgaanisia liottimia käyttävät toiminta	2	1	0	0	0	3	2-4	1
Kemialliset pesulat	2	1	1	1	0	5	4	4
Rekisteröitävä jätelain ammattimainen keräys	2	1	5	2	2	12	3-4	2
Yhteensä	25	33	59	57	41	215	Yhteensä	57

Keski-Uudenmaan
YMPÄRISTÖKESKUS